

Mottagare

Tekniska nämnden

Grönplanens åtgärder

Förslag till beslut

Tekniska nämnden mottar informationen.

Sammanfattning

Grönplan för Gotland antogs av regionfullmäktige 2023-09-18 och är nu i genomförandefasen. Regionekolog sammankallar till möten i den så kallade grönplanegruppen bestående av ca 10 personer från enhet park (teknikförvaltningen), enhet vatten (samhällsbyggnadsförvaltningen) och enhet strategisk planering (samhällsbyggnadsförvaltningen). I ett första skede under 2023-2024 har personer från gruppen varit runt på enhets- och avdelningsmöten och informerat om grönplanens innehåll och tillämpning.

Sedan antagandet pågår även arbete med åtgärdslistan som utgör en grund i implementeringen av grönplanen. En eller flera ansvariga avdelningar, enheter eller professioner har pekats ut för respektive åtgärd. Grönplanen föreslog en prioriteringsordning ur ett tidsperspektiv (3, 5, 10 år och löpande), men detta har frångåtts av gruppen på grund av att förutsättningar förändras så snabbt. Istället har prioriteringsordningen 1-3 och löpande använts, där 1 är högst prioriterad.

Några av de åtgärder som blivit högt prioriterade och som har påbörjats är:

- Kommunikation om 3-30-300-regeln
- Riktlinjer och handlingsplan för Region Gotlands parker
- Naturvårdsanpassad gräsklippning
- Förstudie om nytt beslut och skötselplan för Galgbergets naturreservat
- Uppföljning av de kommunala naturreservatens mest skyddsvärda arter och naturtyper
- Restaurering av våtmarker

Bedömning

Grönplan för Gotland antogs av regionfullmäktige 2023-09-18 och är nu i genomförandefasen. Regionekolog sammankallar till möten i den så kallade grönplanegruppen bestående av ca 10 personer från enhet park, vatten och strategisk planering. I ett första skede under 2023-2024 har personer från gruppen varit runt på enhets- och avdelningsmöten och informerat om grönplanens innehåll och tillämpning.

Varje åtgärd har givits en tillhörighet till ett av grönplanens fyra mål.

De fyra målen är:

- 1) Gröna boende- och livsmiljöer
- 2) En inkluderande, varierad och tillgänglig grönstruktur
- 3) Ökad biologisk mångfald
- 4) En resiliens för framtida förändringar

Mer information om målen och strategierna i grönplanen finns på hemsidan:
<https://gotland.se/bygga-bo-och-miljo/samhallsplanering/oversiktsplan-och-detaljplaner/oversiktsplanering/gronplanering-pa-gotland>

En eller flera ansvariga avdelningar, enheter eller professioner har pekats ut för respektive åtgärd. Grönplanen föreslog en prioriteringsordning ur ett tidsperspektiv (3, 5, 10 år och löpande), men detta har frångåtts av gruppen på grund av att förutsättningar förändras så snabbt. Istället har prioriteringsordningen 1-3 och löpande använts, där 1 är högst prioriterad.

I grönplanens kap. 3 finns visionen för grönstrukturen på Gotland 2040 och en beskrivning av implementering av grönplanen. Grönplanen har en koppling till regionfullmäktiges prioriteringar: Ett hållbart växande Gotland, Hälsofrämjande arbete och utveckla tidiga förebyggande insatser samt till viss del också En skyndsam energi- och klimatomställning. Den knyter också an till flera av RUS:ens effektmål. Grönplanen och Klimatanpassningsplanen stödjer varandra ömsesidigt och det finns stora fördelar om det framtida arbetet med planerna sker gemensamt.

Nedan följer en kort information om några av de åtgärder som blivit högt prioriterade och som har påbörjats.

Kommunikation om 3-30-300-regeln

Under 2025 pågår en fördjupad kommunikationsinsats om planeringsriktlinjen i grönplanen som handlar om att regionen ska tillämpa 3-30-300-regeln. Regeln ingår också i översiktsplan Vårt Gotland 2040. Regeln syftar till att säkerställa att det finns tillräckligt med grönska i våra tätorter för god folkhälsa och hållbar samhällsbyggnad. Träd och grönytor bidrar till mer biologisk mångfald, bättre luft och ökade möjligheter att reglera temperaturen. Vi får en bättre boende- och livsmiljö, som främjar vår psykiska hälsa genom exempelvis sänkta stressnivåer.

Regeln fokuserar på 3 mått:

- 3 träd – Alla ska kunna se minst tre träd från sin bostad, skola och arbetsplats.
- 30 procent – Varje kvarter/stadsdel ska ha minst 30 procents krontäckningsgrad.
- 300 meter – Alla invånare ska ha max 300 meter till ett grönområde

Upplevelsen är att dessa informations- och dialogmöten har varit uppskattade och givande för oss och de vi möter. De har skapat förutsättningar för vidare diskussioner och breddad samverkan.

Riktlinjer och handlingsplan för Region Gotlands parker

Ett projekt har inletts för att ta fram riktlinjer och en handlingsplan för Region Gotlands parker. Syftet är att inom projektet definiera vad som ska betraktas som Region Gotlands parker, inventera dessa parker och ange riktlinjer för förvaltning av dem. Inventeringen av parkerna ska kartlägga parkernas läge, sociala värden, natur och kulturvärden och tillgänglighet till exempelvis kollektivtrafik, parkeringsplatser, belysning och toaletter. De områden som idag används och utnyttjas som parker är inte alltid planlagda som parker med kommunalt huvudmannaskap varför frågan om rådighet över parkerna också ska utredas. Parallellt med parkplanen tas det fram en handlingsplan som kortfattat analyserar och beskriver varje park samt dess behov av investeringar och hur dessa skall prioriteras.

Naturvårdsanpassad gräsklippning

Åtgärden att ställa om utvalda gräsmattor till extensiv gräsyta är påbörjad och kommer att fortsätta under 2025. Dessa gräsytor klipps inte under perioden juni-juli i syfte att öka blomning och därmed också öka den biologiska mångfalden. En utvärdering har gjorts av föregående års test och vissa justeringar kommer att göras.

Förstudie om nytt beslut och skötselplan för Galgbergets naturreservat

En förstudie har inletts om nytt beslut och skötselplan för Galgbergets naturreservat. Inom ramen för förstudien ska det bedömas hur angeläget eventuella förändringar av skötselplanen är, att föreskrifter och geografisk avgränsning ändras och om detta behöver ske skyndsamt eller om det medför några tillkommande risker om detta skjuts på framtiden. Förstudien kartlägger också intressenter och strukturerar projektets innehåll.

En remiss har gått ut till ett flertal enheter inom samhällsbyggnadsförvaltningen, teknikförvaltningen och regionstyrelseförvaltningen där kunskap och synpunkter efterfrågas som kan påverka projektiden. I projektförslaget ingår även införlivande av mer mark i naturreservatet. Ett område har utgjort en tidigare speedwaybana och ett område fick områdesbestämmelser för en amfiteater under 1988, men kom aldrig att nyttjas för ändamålet. Delar av området för vilka områdesbestämmelserna gällde upphävdes 1998 i samband med att Galgberget skulle skyddas som naturreservat. Även ytor för tidigare stenbrott ligger i området men utanför gränserna för reservatet. Ärendet ligger med i skrivelsen till regionens budgetberedning. Om medel beviljas kan en artinventering beställas som kan ligga till grund för skötselinsatser och uppföljning i reservatet.

Uppföljning av de kommunala naturreservatens mest skyddsvärda arter och naturtyper

Södra hällarna bildades 2014. Enligt skötselplan ska uppföljning ske årligen av områdets mest skyddsvärda arter och naturtyper, men ingen särskild uppföljning har gjorts hittills. En utvärdering av skötseln ska ske efter 5 och 10 år. 40 000 kr/år finns budgeterat, men ytterligare medel krävs för att kunna genomföra en uppföljande artinventering. Ärendet ligger därför med i skrivelsen till regionens mål- och budgetberedning 2026-2028. Vi vill få svar på frågan om den skötsel vi genomför är ändamålsenlig och där med mest kostnadseffektiv.

Restaurering av våtmarker

Ett LONA-projekt (Lokala naturvårdsbidrag) drivs från enhet vatten på samhällsbyggnadsförvaltningen för att restaurera våtmarker på regionens mark. Initialt har målet varit att dokumentera och kartlägga regionens våtmarker. I del 2 av projektet har fem av regionens våtmarker valts ut för restaureringsåtgärder. Målet med restaurering är att förbättra förutsättningar för växter i fältskiktet, stärka överlevnaden för djurlivet knutet till småvatten, öka rekreation- och naturupplevelsevärdet samt att gynna grundvattenbildningen och vattenutjämningen vid hög nederbörd.

Ett sidomål med projektet är även att belysa våtmarkernas värden för medborgarna och att inspirera markägare att värna om sina våtmarker. Detta nås genom framtagande av en presentationsfilm till hemsidan och Naturum i Vamlingbo samt genom naturguidning och deltagande vid lokala seminarier som rör småvatten och våtmarker.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse teknikförvaltningen daterad 2025-04-23

Grönplanens åtgärdslista daterad 2025-03-26

Teknikförvaltningen

Patric Ramberg
Teknisk direktör

Skickas till

Regionekolog, strategisk planering SBF